

"Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevnim naslednjem nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol leta 2 krome razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 krome, za Ameriko pa 6 krome; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost postnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnost se nahaja v Ptaju, gledalisko po slojje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vraca. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 10.

V Ptaju v nedeljo dne 8. marca 1908.

IX. letnik.

Kmetje, kmetice, pozor!

Z ozirom na kričično razdelitev podpor po toči prizadetim posestnikom in z ozirom na zadnje, za kmete velevažne politične dogodke, sklicujemo dva

kmetska shoda,

ki se vršita

v nedeljo, 8. marca 1908

ob 10. uri dopoldne v gostilni „pri pošti“ v Rogaški Slatini in popoldne ob 3. uri v gostilni „cigajnerwirt“ na Mestinju.

Na teh shodih nastopita poleg drugih govornikov tudi posestnik A. Drofenig iz Kačjegadola in urednik K. Linhart iz Ptaju.

Preskrbeli smo, da se bodo shodi mirno in resno vršili. Nam se ne gre za gonjo in hujskanje, temveč za delo in kmetsko korist.

Pridite tedaj vsi, ki ste resne volje in ki želite svoji deci boljšo bodočnost!

Vodstvo „Štajerčeve“ stranke.

Hiša se podira ...

Mislili smo doslej, da imajo prvaške stranke vseh barv vsaj nekaj, kar bi smeli imenovati njih „cilje“. Vrata, — čeprav so prvaki vedno kričali, da so dvojezični pečati pri vaških poštah in napisi na železniških straničnih glavnih reč za „ljubi slovenski narod“, so skušali napraviti vendar vtič, da se jim gre tudi za kaj višjega ... Zdaj pa so vrgli tudi ta „vtic“ proč, — pepelnica sreda je prišla in vrgli so „larfo“ med staro šaro ter se pokazali v vsej svoji klavrnici nagoti! In žalost obide človeka, ko gleda to negotovo ...

Mi čitamo klerikalne časnike, čitamo libe-

ralne liste, čitamo celo tiste „šleve“, (kakor celjsko „Domovino“), ki so vski dan drugega „prepričanja“. Zakaj, — vprašamo vse, ki berijo in tudi tiste, ki pišejo te liste, — zakaj se jim gre? Nikdar ne čitamo v prvaškem časopisu o dolgeh, ki jih ima križani kmetski stan, nikdar ne čitamo o izseljevanju v Ameriko, nikdar ne o sredstvih, s katerimi bi se okreplčalo kmetski stan, — pač pa čitamo dolge predige o imenovanju sodnikov, o vzornemu delovanju politiknjočih duhovnikov, o svetovno-važnih teatrib „Marijinib“ džubib, o predstavljanju ev. Neže, o — tem in osem, ki je malenkost, otročarija, neumnost ... Pa čudno to ni! V vse prvaške liste, od „Natičnega lista“ do „Mira“ in „Gospodarja“, dopisavajo kaplani, učitelji, župniki, mežnarji, organisti, pisarji in prvaški advokatje, — nikdar pa ne kmetje, nikdar ne delavci ali obrtniki! Zato so pisani prvaški listi v mežnarstvu, dohtarskem ali župniškem duhu, in zato jih ljudstvo ne kaže ... To je tajnost, zakaj se naš „Štajerc“ razširja, zakaj ga čita ljudstvo z veseljem, navdušenjem!

Ali naprej! Vzemimo „dohtarsko stranko“ gospoda Vekoslava Špindlerja in vprašajmo se, — kaj je doslej resničnega dela storila? Z glasovi naših tolko sovražne „Štajerčeve“ napredne stranke je spravila dva svojih somišlenikov v državno zbornico. Lep podli lažnik ali skrajni bedak more to dejstvo zanikati. Ali kaj sta ta dva „poslanca“ Ježovnik in Roblek doslej storila? Večina njih interpelacij se je tikala uradnikov, kakor je tudi Ježovnik sam izjavil, da je zanj „uradniško vprašanje glavna stvar“. Voljenja pa nista ne od uradnikov, temveč od kmetov! Pristopila sta poleg tega v klub, v katerem sedi poleg farjev en hofrat Ploj, ki je danes politična ničla in ki bi že davno izjavnosti izginil, ko bi imel še kaj politične sramote v sebi! Farji pa imajo v tem klubu prvo besedo!

Tako sta tudi Ježovnik in Roblek le orodje ne-srečne farške politike, ki sanja o združeni „jugoslovanski državi“ in o srednjem veku, v katerem se je prosto misleče žive sečigalo ...

Ali je na ta način čudno, da se prvaška hiša podira? Zdi se nam, da ne! Kajti ljudstvo pač ni več tako neumno, da bi z odprtimi očmi spalo. Kakor je ljudstvo klerikalno izpozna, vsled katerega smo dobili poljedelskega ministra, ki je farški dohtar, vsled katerega moramo poleg tega na leto 30 milijonov kron v madžaronsko žrelo vreči, — tako je pričelo ljudstvo tudi hujavčino dohtarsko-prvaške stranke izpoznavati! To je čisto naravno ...

Hiša se podira ... Tudi na polomih, ki smo jih omenili v zadnji številki, se to pozna. Voditelji prvaških strank nimajo toliko poguma, da bi pljunili tistim svojim somišlenikom v obraz, ki se pozabijo in grabijo tuje denarje ... Zlastno je, ako zagovarja katoliški župnik Rašun Šentjakobske župnije Kobentranja. Žalostno je, ako ne povedo prvaški listi resnicu o polomu v Soštanju in o poneverjenju Karbe v Ljutomerju itd. itd. Hiša se podira, — a prvaki niso niti tako pametni, kakor — podgane. Kajti podgane zapuščajo ladjo, o kateri se ve, da se bode potopila ... Prvaki pa ne!

Hiša se podira ... Prvaki pa pojejo: „Naprej zastave slave“ in ne vidijo svojega konca ... Slepci, smilite se nam!

Politični pregled.

Kmeti in — dolgovi Neki zanimivi statistiki dr. R. Maya posnemamo sledče številke, ki označijo vso nivo avstrijske politike in vso bedo avstrijskih kmetov. Po tej statistiki, katero je tudi bivši minister Falkenhain kot pravo potrdil, znašajo d o l g o v i avstrijskih kmetov **6.000 milijonov kron**. Pri 5% obresto-

veliko množino krompirja pridelamo, ako le zemljo zato primerno pripravimo.

Večkratno globoko oranje v zvezi z obilnim gnojenjem z hlevskim gnojem, kakor tudi zeleno gnojenje

pridelana s časom njene dobre lastnosti izgubi, kar nam kaže vedno manjši in gnili krompir; pravimo — seme degenerira.

Da najdemo za naše razmere najpripravnje vrste krompirja, treba je delati z večimi dobrimi vrstami poskuse. Pričel sem že spomladi z istimi, pa hočem jih prihodnjo spomlad nadaljevati, torej tudi pozneje čez nje poročati. Danes pa hočem na podlagi natanko izvršenih poskusov pokazati, kako se pridelek skoz zadostno in pravilno gnojenje lahko zviša. Da se preprčam v koliki meri se gnojenje z umetnimi gnojili v naših razmerah pri krompirju izplača, sem napravil tozadovne natancne poskuse. V to svrhu sem zgodaj v jeseni deteljno nivoj globoke zoral in 2 enakomerni parceli po 100 m² za poskuse odločil.

Na eno teh dveh parcel raztrošil sem v jeseni 6 kg 18% Tomazeve moke (znamka zvezda) in 2 kg 40% kalijeve gnojne soli, med tem ko je ostala druga parcela negojena.

Kakor na celi njivi sem tudi odmerjene parcele spomladi ostro povpel, še enkrat zoral, primerno zemljo pripravil in potrebnega, ker najboljša vrsta vedno v eni in isti zemlji

napravi zemljo rahlo in v nej nakopiče redilne snovi.

Večkratna menjava semen (n. pr. vsakih 5—6 let) je potrebna, ker najboljša vrsta vedno v eni in isti zemlji

je potrebna, ker najboljša vrsta vedno v eni in isti zemlji pripravil in potrebnega, ker najboljša vrsta vedno v eni in isti zemlji

Pred in po prvem okopavanju sem potrosil na v

vanju plačujejo anstrijski kmeti torej letno 300 milijonov kron obresti svojih dolgov. In še vedno trdijo gotovi ljudje, da je treba oficirjem in duhovnikom plače zvišati, kmet pa da ni revez! Glavna svota zemljiskog a davnika je znašala pod bivšem ministrom Bilinsky 75 milijonov krov. Napredni poslanci so vladu takrat prisili, da se je znižala ta svota za 5 milijonov. — V letih 1868 do 1892, torej v 25 letih se je prodalo na Avstrijskem 220 tisoč kmetskih posestev. Zavarovani dolg je znašal 1.460 milijonov krov, doseglo pa se je pri prodaji le 854 milijonov; čez 600 milijonov se je moral tedaj zbrisati. Leta 1894 se je prodalo le na Avstrijskem (torej vedno brez Ogrske) sodnijskim potom 14.089 kmetskih posestev v cenični vrednosti čez 60 milijonov krov, za katere se je dobilo 45 milijonov! V 11 letih se je sodnijskim potom le v deželi Galiciji rubljo 22.000 krat. Cenilna vrednost rubljenih predmetov je znašala 46 milijonov, dolg pa samo 13 milijonov. Torej je ostalo upnikom 33 milijonov v žepu! — Ali dovolj! Mislimo, da govorijo te grozne številke tako jasno, da nam ni treba nobene besedice več opomniti!

Deželnozborske volitve na Kranjskem, Tirolskem in Češkem so se v zadnjih dneh vršile, Na Kranjskem so zmagali v vseh kmetskih volilnih okrajkih klerikalci. Le v mestih in trgih so Tavčarjevi „liberalci“ komaj obdržali svoje mandate. To ni čudno. „Liberalci“ na Kranjskem so ravno tako polovičarski, kakor „narodna stranka“ na Stajerskem ali pa „stranka“ okoli „Korošca“ na Koroškem. Na jeziku so ti ljudje grozovito „napredni“, drugače pa znajo farške pete lizati ... Tudi pri volitvah v tirolski deželni zbor so klerikalci zmagali. Seveda so si pridigli novo ime „krščanski socialisti“. Ali to je vse en vrag! — Na Češkem so dosegli pri deželnozborskih volitvah v prvi vrsti češki in nemški „agrari“, potem pa tudi nemški radikalci lepe uspehe. Nekaj liberalnih „Mlaðočehi“ propadajo ...

Volitve na Hrvaškem. Hrvati bijejo že mesec sem odločni boj proti madžarskemu vplivu. Vlada je poklicala kot bana nekega barona Raucha, ki je menda misil, da bode „z železno roko“ zdobil hrvaško ljudstvo. Ali časi Khuen-Hedervaryjeve strahovljade so minuli. Vršile so volitve v sabor (deželni zbor) in vkljub temu, da je skušal Rauch z nasiljem svojim kandidatom do zmage pomagati, je vendar vlada popolnoma pogorela. Medtem ko se imeli vladini napsotniki v prejšnjem saboru le 41 članov, jih imajo zdaj 56. Vlada je tedaj v manjšini in ban Ranch bode moral odromati.

Atentat na perzijskega vladarja. Ko se je vozil perzijski šah te dni po cesti mesta Teheran, razstrelilo se je več bomb. Šah ni bil ranjen, pač pa je bilo več vojakov ubitih. Vojaki so streljali na množico. Drugi dan so našli delavci v smetih bombe, ki so se razstrelile in raztrgale nesrečne delavce. 72 oseb leži težko ranjenih.

jeseni gnojeno parcelo še vsakokrat $\frac{1}{4}$ kg. Čilskega solitra, nakar sem dal krompir potem precej visoko ogniti.

Ker je bila zemlja rahla in čista sem lahko potetno delo omejil na dvakratno škropanje z $1\frac{1}{2}$ % brenko apnenzo raztopino.

Vsled tega, da krompir po navadi le v deteljišč sejem, potrebna dela pravočasno in natanko izvršim, in tudi na škropanje ne pozabim, sem v nasprotni k mormin sosedom vajen vedno veliko in lepega krompirja pridelati, tembolj ker jaz deteljišča redno z 600 kg. Tomaževe moke in 200 kg. 40% kalijeve soli na hagnom.

Ce pomicisla da detelja veliko duša iz zraka našra in z njim zemljo založi, veliki del um. gnojil še neporabljeni v zemlji pusti, kakor tudi da podorana predvisoka detelja veliko humusa napravi, bi pač lahko trdili da je gnojni stan tacega sprašenega deteljišča idealen.

V primeru k mojimi sosedji sem na takih njivah tudi vedno veliko in lepega krompirja zares pridelal.

Tembolj me je torej zadovoljil izvrstni uspeh novega gnojenja; ne le da so se mi povrnili stroški gnojenja, ostal je še lepi dobiček, kojega spodaj navedem. Na negnjeni parceli z 100 m^2 pridelal sem 245 kg. srednjivelikega in debelega krompirja medtem ko mi je dala gnojena parcela 358 kg. skoraj izključeno izjemno velikega krompirja. (Glej sliko.)

Pri spravljanju krompirja je treba kako paziti da se gnilii in bolan krompir takoj na njivi od zdravega loči in posebej pobere, ker na njivi ostali gnil krompir v zemlji kal bolezni pusti. Istotako je tudi treba na to gledati, da je krompir kadar ga spravljamo v klet, dovolj suh da nam poznejte v kleti ne gnije; sveži apneni prah potrošen na krompir in večkratno žveplanje kleti ohrani

Zopet atentat. Ruski študent Awerbruch, znanu anarhist, je prišel v hišo policijskega šefa v Češki (Sev. Am.) in ga hotel umoriti. Ali šefu je prišel sin na pomoč, katerega je napadalec težko ranil. Potem je ustrelil šef anarhista. Kakor se vidi, se mnogočo napadi ...

Kronika. Nemški cesar Viljem II. obiše koncem marca našega cesarja na Dunaju. Ob priliku cesarjevega jubileja so hoteli tudi drugi vladarji Franc Jožef z obiski počastiti. Ali cesar je to vsled bolehnosti odklonil. — Avstrijska eskadra jo odpljuila iz Pulja v srednjo morje. Iz Barcelone se odpelje poveljnik v Madrid, kjer ga sprejme kraljica Christina. — Novo uradno poslopolje za politično oblast se zgradi v Mariboru. — Rudarji v Moravski Ostravi so stavili svoje zahteve in grozijo z štrajkom.

Dopisi.

Iz okraja novo projektirane okrajne ceste med Pesnicami in Ljutomersko cesto. — Menda na celem Stajerskem se nikjer ne potegujejo tak pristransko in sebično za izpeljavo okrajne ceste, kakor ravno v tem okraju, ne vprid vsemu okraju, marveč le za posamezne posestnike. To je zaslepjenost nekaterih sebičnih posestnikov, ker namreč ne privoščijo enakopravnost vsemu bivajočemu tukajšnjemu prebivalstvu. Leta in leta že se potegujejo v tukajšnjem okraju za novo okrajno cesto, tudi z najkrajšim potom v Ptuj, pa tudi na kolodvor Moškanec. Že pred več leti so zahtevali okrajno cesto od Moškancev v Tibolce na Polenšak; potem je bila komisija, od ormuškega v ptujskega okrajnega zastopa na lici mesta pod načelnikom g. Zeleničem. Ta komisija je od Tibolce skozi Brezovec na Polenšak spregledala ta osnovani projekt. Pa g. dr. Omulec je reklo: ko smo šli po doli, potem po bregu proti Polenšaki, ni bilo nobene vasi pa tudi hramov ne, tak toda cesta nima nobene važnosti; kaj bi se tukaj gradila? Potem sta okrajna zastopa odločno odklonila ta zahtevani projekt in sta tudi imela prav. Ker pa dopisnik „slov. Stajerc“ od 10. januarja zopet že staro izmisljeno slamo mlati, tak iz te mlatave ničesar ne bode! Tudi dopisnik iz Moškanca v „narodnem listu“ od 13. tega srečanja hoče imeti okrajno cesto od Moškancev skozi Tibolce v Polance in zopet strelijeti divje kozle. Ali znabiti, da je ta dopisnik, ker ima dvojne oči, iznašel v Polancih kako imenitno rado, ali najbrže kaki topli vrelec, ker bi on veliko zasluženje za svoj blizogled pridobil. Ali moti se gotovo on, ker ne pozna te okolice in njene vse stranske potrebščine, drugače ne bi mogel tako neslano pisati in govoriti pristransko. Ker pa je slavni okrajni zastop ptujski hotel željam omenjenega okraja vsem posestnikom v blagor prometa ustreži, potem so začeli pristranski posestniki in občine zoper ta najboljši projekt ogovarjati in v blagor celega okraja to prepotrebno

krompir v kleti zdrav. Omenim še, da je zelo priporočljivo že v jeseni semenski krompir odbrati in v ta namen le popolno zdravje srednjaveliki krompir odločiti, veliki krompir pa se naj pri setvi samo enkrat prereže.

Ker je krompir za pitanje svinj posebno dober in tečen, njega pridelovanje v primeru h drugim enakim poljskim pridelkom veliko manj delavev zahteva, se lahko ponovno pridelovanje krompirja poleg pravilnega in zadostnega gnojenja toplo priporoča.

Kakor je iz tega poskusa razvidno, je treba celo nujne, katere so se za prejšnji pridelek izdatno pognojile, ako hočem na njih najvišji pridelek dosegči, še pravčasno pognojiti z 600 kg. Tomaževe moke, 200 kg. Kalijeve soli in 250 kg. Čilskega solitra na ha.

Izkaz gnojenja, pridelek in dobička. (Glej sliko!)

Na parceli 1 negnjenoj je zraslo 245 kg. krompirja, na parceli 2 negnjenoj z 6 kg. Tomaževe moke, 2 kg. Kalijeve soli in $1\frac{1}{2}$ kg. Čilskega solitra je zraslo 358 kg. krompirja, to na ha preračunjeno

parc. 1 negnjenoj	245 met. stotov	300
parc. 2 negnjenoj	358 met. stotov	400
torej več krompirja		113 met. stotov vsled gnojenja.
600 kg. Tomaževe moke 18%		à K 7— . K 42—
200 > Kalijeve soli 40%		. K 13— . K 26—
150 > Čilski soliter		. K 34— . K 51—
		stroški gnojenja K 119—
		večji pridelek krompirja 113 m stotov a K 5— K 565—
		toraj vsled gvojenja povisani čisti dobiček K 446—

V kačjem dolu pošta Podplat na Stajerskem meseca grudna 1907.

Andrej Drobnič, kmetovalec.

okrajno cesto zavlačevati. Okrajni zastop ptujski je sam izdelal na črt te prepotrebne ceste vse prebivalstvu na korist, namreč Dornova, Žamenci, Brezovci, Lásigovci in zvezo Savci; to bila najpravičnejša proga v korist vsem posestnikom in vasem tega obširnega okraja. Ker pa so sebični posestniki in občine zahtevale še del projekta zraven, seveda samo nekaterim posestnikom v prid, drugim pa ničesar, je slavni okrajni zastop vzel to sredno progo, namreč: Mošganec, Strejaci in Brezovci. Tudi ta projekt nimata občne koristi za blagor in promet tega obširnega okoliša, ker namreč ispušča najboljšo vas ter okraja med Dornovo in Savci. Ker pa iz vsega okoliša grejo z najkrajšim potom do Savec skozi Zamance pač v Ptuj, tako se razvidi da bodo tukaj tudi okrajna cesta zgradila v blagor celega okraja. Ker pa je „slov. Stajerc“ v zgornjem omenjeni številki in tudi „narodni list“ v svoji številki pristransko izvajal, mora tudi „Stajerc“ svoje zahteve zaradi te prepotrebne okrajne ceste nepristransko, v blagor celega okraja izvajal, ker je namreč kmetiški list. Te so: Okrajna cesta je potrebna, naj se zgradi nepristransko v blagor celega okraja, namreč Dornova, Žamenci, Brezovci, Lásigovci z zvezo Savci. Da naj se okrajna cesta od Brezovec, skozi Tibolce v Moškanec tudi zgradi. Da potem kateri hotel se peljati iz Brezovec v Ptuj ali pa v Moškanec, to je torej najpravičnejše in celemu okraju blagor in prometu ustreženo in sicer najkrajšim potom. Občinska cesta od Stejca pa do Pesnice pa naj subvencionira, potem pa bode ustreženi Slavni okrajni zastop ptujski se naj ne da po kakih občinah na pristransko pot zapeljati. Poljski občini nimajo v tem obrežnem kraju zaradi okrajnih cest ničesar govoriti. Preden kateri začne okrajni zastop zaradi okrajne ceste tukajšnjem kraju delati, naj poprej dobro pridobi v blagor celega okraja in nepristransko. Mi vsi pravicoljubi v nepristranski posestniki tega okraja opozarjam slavni okrajni zastop na določbo občinskega reda §. 25 dejavnega konkov v 9. januarja, 1970 št. 20. stran 107. o činskoga reda.

Sladkagora. Dragi „Stajerc“, zopet te pravimo, da nam vzame ednega tvojih starejših sprotnikov pod krtačo. Tukajšnji kaplan g. Jurko je pri velikonočnem izpravljaju vedno le tebe misil. Ko je imel fante na vrsti, jih je kar zapisoval sa „Marijino družbo“; ti pa o tem družbi nepodručeni, so si mislili, da ako so zapisani, to še nima nobenega pomena. Drugi pa je pa naša dekleta lovil, si je mislil, da jih je najbolj vstreljek, ko jim je vse fante v družbi obljubil ter povedal da so mu vse fantje roko da da k družbi pristopijo. To pa ni resnica; najbi si je s tem mislil veliko novih „svetnikov“ na svet spraviti. Dekleta so bile pa bolj pametne ter večidel ponujeno in sileno fantovsko „Marijino“ društvo odklonile. Mi Sladkagorčani bomo bili vedno in še ostanemo verni kristjanom in nismo nikdar kaki pobožnosti nasprotovali, ker se še ni nikdar sililo ampak raz prižniti podučilo koristi in dolžnosti. G. Jurko pa vedel drugač povedati, kakor da se mora fantje in dekleta, ki v „Marijino družbo“ stojijo, takšnih krčem izogibati, v katerih „Stajerc“ nahaja ter da morajo za „Stajerc“ citatelje moliti. Pač škoda, da tudi župnik kaplan ne bosta za nas molila, ker tudi „Stajerc“ bereta; saj bi pa tudi itak ne holj zastonj moliti, ker „Stajerc“ zato nič ne plati. Da bi se pa naša mladina za svoje „razvedre“ takšnih krčem izogibala, v katerih se „Stajerc“ nahaja, pač ni upanja. Poglejmo si nekoliko krčmo g. Topolovščaka; ta se ne aramuje „Stajerc“, ne pozna nobene hinavščine in z vsakim prijazno ter postrežljiva, da vse radi obiskujemo, posebno pa naša mesta; ako že gre v krčmo, gre le k Topolovščaku pridi si jih enkrat g. kaplan, ob kakem žegnam ogledat! Imenovan je pa tudi na svojo krčmo ponosen! G. kaplan, pojdi pa malo z menoj krčmo g. Rokovec; ta ne pusti v svojo krčmo „Stajerc“, akoravno se tu o njem poprašuje, tu ne vidiš naše mladine, ki bi se razvedre in malo razveselila, pač pa vidiš tukaj večji pričaspus le blede obraze in te ki tam po kakem opravku pridejo. Torej g. kaplan, s Tvojo „Marijino družbo“ ne uniči krčme, katere Te vedejo, ne in stokrat ne! G. Rokoveca pa op